

כזאת, והיא עוברת בתל-עסניה. היום, זה גם מתחיל להיות אתר תיירות, מה שאומר - ערך כספי מוסף לבעלים, לבר מזה שמייעץ הטבע.

אכן, רוח היא הנפט של רמת הגולן. מאז 1984 מודרים, סורקים ובורקים את הפוטנציאל העסקי של ניצול רוחות הגולן להפקת אנרגיה, נברקת הכראיות הכלכלית של הקמת טורבינות רוח על רכסי קו התלים המזרחי בגולן, מתל פארס בדרום עד החרמון בצפון, ובשטחים נרחבים נוספים. משקיעים מישראל ומהעולם, בראשם חברות כמו "דלק", "פז", "אורמת", "כור" ואחרות, כבר בודקות את האפשרות להיכנס כאן להשקעות. היום עומד על הכונן אתר נוסף לפיתוח, "סינדיאן", המוצע למשקיעים פרטיים, תושבי רמת הגולן, כשיתוף עם משקיעי חוץ.

ובתל-עסניה כבר הייתם?

אביב הוא הזמן בו מוציא אותך הגולן סופית מרדתך. כנצרת אמנם כבר נוגעים טוסיקים בגנות לוחטים, אגב צחקוק ביקיני, אך בצפון הגולן רק עתה פרח הגפן, הנצו הפלגים. לך, תעמוד ותשאר שפוי בפני יופיין של חורשות הצפון, כרי הדשא והבקר משתקף הפוך בשלוליות, לא מבין מה הפרצוף הבהמתי הזה עושה בתוך השמיים... לך ותתפקע משחוק אצל הרקפות המאדימות, שהתבלבל להן לחלוטין לוח השנה, רק בגלל סתרי הצל הקרירים בקניוני הזווית, המשושים, הגילבון והעורבים.

"זה הזמן לגולן", הופך כאביב מסיסמה של ועד יישובי הגולן, לצורך טבעי כל כך להתחבר לנוף

שכולו טוב, ולאט לאט ובטוח לצאת סופית מהדעת הכללים אצל כל היופי הזה.

כראי לרשום את תל-עסניה בתוך כל הדברים היפים, במקום טוב מאוד באמצע הטויל הבא. כבר מאורטל ועין זיוון תוכלו לחזות בטורבינות בפעולתן, אך אוי למי שיעזי לחזור הביתה מבלי לטרוח ולהגיע לפחות עד תל עסניה. איך מגיעים? בהחלט נוח וקל. מעין זיוון ממשיכים מספר מטרים מזרחה, עד לצומת שמסתעף צפונה לכיוון החרמון, ומזרחהדרומה אל כיוון אלוני הבשן. בוחרים בכביש לאלוני הבשן וממשיכים אותו - קודם מזרחה, ואחר כך דרומה, מבלי לפנות בשום הסתעפות (אחת למחנה האו"ם ואחרת למוצבי צה"ל - לא להיכנס). בתחתית תל-עסניה, משמאל, פונים לדרך עפר חסומה בגדר בקר. יש הנכנסים ועולים למעלה. הדרך מאפשרת מעבר לרכב פרטי, אך בפסגת התל יש מוצב צבאי לא מאויש וכדרך מוצבים - סניבתו ממוקשת. העולים - יעשו זאת על אחריותם בלבד. למי שהגיע, צפויים מראות מדהימים.

חוץ מההנאה העצומה שמספקת התצפית על הטורבינות בפעולתן, מוזמנת כאן תצפית נפלאה על עומק הגולן הסורי, על אלפי חוותיו וכפריו הקטנים, על מפעלי המים המפותחים, ובימי חורף בהירים נצפים היטב מרחביה של "המובלעת" שנכבשה בידינו במלחמת יום כיפורים, עד מזרעה בית'ג'אן. מבט ממנה מערבה חובק את החרמון הסורי והישראלי, את קונייטרה הישנה והחדשה, את הכפרים הצ'רקסים היפים, ואת רכבות החלקות הקטנטנות שבהן החלה הנביטה.

כשפניך מערבה - תוכל לצפות כמעט בכל רמת הגולן הישראלית - מהחרמון למאגר מרום גולן, הקיבוצים עין זיוון ואורטל, פסגות הרי הגעש הבונות את "קו התלים" המדובר היום כל כך, את קשת ויונתן, את מאגרי הגולן, כמעט עד קצהו הדרומי. וכמוכן - את הגליל ודרומה ממנו, עד לכנרת ולעמק הירדן. המלצה: התעטפו טוביטוב בדוכונים וחרמוניות, ואל תשכחו בשום אופן להצטייד במשקפות.

כמה נחת רוח

לעומד באתר או למרגלותיו, כראי לשים לב לטורבינות ולפעולתן. העיקרון פשוט עד כדי גיחוך, ובכל זאת - יש כמה תחכומים שכראי לדעת עליהם.

לכל טורבינה שלושה להבים עשויים פיברגלס, אורך כל אחד - 18 מ', קוטר סיבוב הלהבים - 36 מ'. גובה כל מגרל עליו נישאת הטורבינה הינו 50 מ', קוטרו הפנימי 2.5 מ', ללהבי הטורבינה מבנה אווירודינמי והם ניתנים לצירוד לשיפור יעילותם, משמע, למעקב אחר הרוח. הלהבים מתרחבים למסר, שמכוון את מהירות הסיבוב לזו הנדרשת בגנרטור, המוצב בראש המגדל. תנועת הגנרטור מייצרת את החשמל, וכבלים מוליכים אותו מהטורבינה אל רשת החשמל הארצית, הפרושה בסמוך לתל. מערכת בקרה פנימית ממוחשבת עוקבת אחר פעילות הטורבינה לצורכי פיקוד והגנה. כשמהירות הרוח נמוכה מאוד - אין הטורבינה פעילה. אם הגיעה המהירות לעוצמה הדרושה לייצור חשמל - מתחברת הטורבינה לרשת,

ומתחילה בייצור אוטומטי. לא, אין סכנה להתמוטטות עקב סופות. ברוחות עונת כמיחוד, נבלמת לחלוטין פעילותה של הטורבינה, בכדי למנוע אפשרות של שבר או כשל מאוחר יותר.

ומבחינה כלכלית? לחוות הרוח מספר יתרונות חשובים: הוצאות שיווק לא קיימות כאן כלל, שכן חווים מבטיחים את מכירת כל תוצרת האנרגיה לחברת החשמל. תוצרת זו, כאמור, זורמת לרשת הצמודה אליה ללא צורך במתווכים כלשהם. הוצאות תפעולה נמוכות ביותר, ולמעשה, די בארם אחד להפעלה שוטפת של החווה כולה.

ההשקעה בהקמה נאמדת בכ"6 מיליון דולר, והחזר ההשקעה צפוי תוך חמש שנים. לאחר מכן, זוכים המשקיעים להכנסה שנתית קבועה, שיודעי דבר אומרים עליה, כי היא טובה יותר מהשקעה זהה בנדל"ן, למשל.

עלות חשמל המופק כאן מרוח משתווה לעלות הפקתו מפחם, שהיא הנמוכה ביותר בשוק, כלומר, 10 אגורות לקו"ט"ש. להשוואה, עלות הפקת חשמל מסולר היא 30 אגורות לקו"ט"ש.

הפקת אנרגיה מרוח הינה נושא מדובר היום בעולם כולו, ונמצא בתאוצה במיוחד בקליפורניה, שם הוקמו כבר 20 אלף טורבינות. בהולנד הוקמו 3,000 טורבינות, בדנמרק 3,000, וכן בהודו, בריטניה, ובארצות סקנדינביה. היום - גם בגולן.

אז אם שואלים על מצב הרוח בגולן, אפשר רק לענות - טוב מאוד, תודה, יש לנו בהחלט נחת רוח ממנו.

ספר פותח בנפלאות

שנה שלמה התהלך מיכאל בן-דרור, טיילן ומספר מדופלם, עם סיפור בבטן על לבנונית הפותחת בקפה, עד שהתיישב לכתוב את "אומנים ועושי נפלאות בגליל", על "האנשים שחיים מתחת לגפן ולתאנה", ושאו-טו-טו כבר לא יהיו בינינו. הגליל כתחליף לתאילנד

מקופלים בספר 32 איש ואשה, הפרושים על פני כל הגליל. "בגלל ה'מאניה' להיות מקורי, בתולי, לא נגעתי בשום דבר שכבר עסקו בו בעבר. סתתים למשל. באלו מטפל כל בית ספר שדה".

הנפשות נחלקות לשלוש קטגוריות: אומנים, הנאחזים באיזמל וב'סריס' וקני אלת המסטיק המשמשים לקליעת סלים, יצרני כלי הנגינה קאנון, עארד, בווק, מג'וזו ושובבה (חלילים), עושה הרתמות והאוכפים ("כליבו לסוס"), בלשון בן דרור, שאת אומנותו ירש ממישורי החורן שבסוריה, תופרת השמלות העלאוויות, בונה הג'ורדן והמהיבש (מכתשים לבתישת בשר קפתה).

הקטגוריה השניה היא של עושי הנפלאות, "אליהם אתה צריך להגיע עם סיפור אמיתי ולהאמין בזה, או לפתוח ולהעמיד פני מאמין. בלי זה זה לא יילך".

קטגוריה שלישית שייכת למסחרים, והם המיעוט בספר. הפרק החשוב ביותר הוא הפתיחה, או "הוראות השימוש", לדברי מיכאל. "הסיורים אינם מיועדים לאוטובוסים, אלא להפקות משפחתיות בלבד, ולעולם יש להגיע לביקור אומן עם מתנה ועידה". לכל מקום אליו היה מגיע במסגרת חיפוש ואיתור אומנים, תמיד נשא מתנות. הכל מפרי קיבוץ, תפוחי לפי עונות השנה: תפוחי עץ, אשכוליות, אבוקדו, קיווי, אגוזי פקאן. בין העונות תמיד יש בנמצא מוצר פגום המיועד לגריסה, פרי "חוליות פלסטיק". בעת ביקור, יש להטמין את השעון עמוק בכיס. בלי לחץ זמן. "לפעמים עשוי הקטע של ה'צ'וק', החימום, לקחת זמן. הרבה זמן. ככלל, עד שלב הקפה אי אפשר לרבר תכל'ס".

עוד אזהרה: "לא יותר מאומן אחד ליום. בעניין הזה אין קבלנות. עושים את זה תמיד בסיום מסלול טיול, או לאחר ביקור בקבר שיח'. ושיהיה לך ים של זמן".

לספר הבא שלו כבר יש שם, "טיול בעיניים". "זה יהיה ספר המרחקים, מקומות מהם ניתן לתצפת אל מעבר לגדר הגבול (לבנון), ולספר סיפורים על מה שראים ולא רואים מכאן. כשיבוא שלום, אפשר יהיה להמשיך בעקבות העיניים. אינשאללה".

גדעון שלח

as poss). זר לא יכין זאת.

"יש ייחודיות בכתיבה שלו", אומר שילר. "יש לו מקוריות מלאת הומור וקלילות. הספר הוא אורגיה של התחככות בטבע. הוא איתר פינה שלא נגעו בה אחרים, ומיצה אותה היטב. נושא הספר הוא אנושי, עם המון קסם. לא עוד עצים ועוד מעיינות".

מיכאל פורש ידיים לצדדים. "גיליתי שכל בעלי המלאכה הקלאסיים, אורגי הסוג'ארים (המתחלות והשטיחים), מגלפי העץ ועושי ה'פחור' (הקרמיקה), מצויים בשטחים. בג'נין, כיעבר, בעזה ובמקומות אחרים. איפה הימים שיכולת להביא לשם אנשים".

לא יותר מאחד ביום

תהליך איתור הרמיות לספר היה מייגע. קיבל מידע לא ברור. בזכו חודש שלם בחיפושים. ידע שהאנשים קיימים, אבל להגיע עדיהם לא היה מסוגל. "צריך לרכוש אתאמונם של האנשים האלה, כעיקר כשצריך אותם. הם חוששים שאתה בעל אינטרס, או מישהו ממס הכנסה העשוי להביא צרה".

צילום: עין הדין

בבוקר, כשהלב נקי וטהור", אמרה להם. "טוב, היום אני יודע שזה הכל קשקוש בלבוש. לא צריך להתעלף בכל דבר. קשקשנו פה ושם ואז התברר שהיא עוסקת גם ברפואת צמחים". חיפשו תחלואים להפא וגלי נזכרה שיש לה "שקדים" נפוחים. שלחה הסנה את בנה להביא שמן זית, סכה את איזור ה"שקדים" ועיסתה. "אהר כך היא תפסה קווצת שיער, בדיוק בקו ישר מעל למקום ה'שקר', עצמה עין בלתי מכוונת ומשכה קלות. ה'שקר', ראה זה פלא, חזר פנימה. אני לא מאמין בזה", מדגיש מיכאל בשנית, "אבל זה מה שהיה".

סנו של מיכאל היה סופר מוכר בגרמניה, והוא עצמו הגיע לישראל עם אמו ב'44', היישר ממחנות הריכוז, במסגרת עיסקת הטמפלרים. 202 יהודים בתמורה ל-404 טמפלרים גרמנים. "ללמדך ערכו של יהודי", מבאר מיכאל.

"אומנים ועושי נפלאות", הוא ספרו השלישי. בן-דרור ואנב, אב לחמישהו, פיתח במרוצת הזמן שפה שהפכה עם השנים לעגה מקומית (למשל, "נאפשר הקדמי", ובתרגום, as soonable

"בהתחלה, התכוונתי להוציא לו תעודה של רוצח השפה העברית", אומר אלי שילר מהוצאת "אריאלי". "אין מילות קישור, אין מילות יחס, הכתיבה היתה אינטימה. עד שקיבלתי את ספרו הראשון, 'אצלנו זה אחרת'. אז תפסתי שזה כן אדם שיוודע לכתוב".

מיכאל בן-דרור (ושדהנחיתה), נמוך קומה, תסרוקת "אפרו" מלבנית, הא רבות מוכרת בקרב שוחרי ידע הארץ. פעלתן בלתי נלאה, הומור כביר, שובבות אין גבול. סעה שהוא משוחח אתך ודיבור מהיר בקצב נא"ג, רמזינו השופע כבר מפליג למקומות רחוקים.

"פגשתי בכסנה, נוצרה לבנונית". הוא מספר, "שפותחת בקפה לאחד שהיא מהפנטת את עצמה. תראה, אני לא מאמין בכל הזנבך הזה, אבל התרשמתי מהפוטנציאל. תפסתי שיש פה סיפור". בשנות השבעים הדרך סילים כסני מטעם החברה להגנת הטבע. "לא נעים להגיע, אבל הגעתי לשם כי הרגשתי שהארץ קטנה. תחלום לא למד ידעית הארץ בצורה מסודרת. הוא איטנדיקט. לקראת עבודתו בחברה הגיע לבחינה. 'שאלו אם אני יודע לקסור את הצורה על גג של מסאית' קח את האנשים הנחמד ארבע סלים אדרי 8 ימים, אמרו לי. זה, ככה נהייתו מדור. אחר כך החזירו את סיני, ואני נתקפתי צי סקס. לא הייתי מסוגל לחזור לוואדי קסה. אפילו תנב נראה לי נבד. צר וקטן כמו גור, הכל מדבר. כמה אפשר וארי צין? סיני היתה טרוב לקום כן בבוקר ולהסידר ללכת, לנסוע, בארץ לא מדברת".

באפשר ההקדמי

שנה התהלך עם הישיב הפיתוח בקפה בבטון. בינתיים, ראה צד ספרו הקודם - "אל פינות החמד". אז עלה בראשו העיקר לכתוב ספר על "האנשים שחיים מתחת לגפן ולתאנה". הנמקה: "הבנים ניספים להתאנה האמונם, שעה שהאנשים האויגנטיים נכנסים היום פה וכן בן 101 קולע סלים, זה בירידה החד לא היה כאן. זה סיפור שנמנה. זהו אצל".

אחר צהרים אחד הגיע עם ספרו, גלי (18), אצל אחת, חסנה. סכסך עיסקי. "בקפה פותחים רק